

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 203/03-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. septembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. H., bytom M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Michalovciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ro 450/01 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Nc 33/02, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť JUDr. V. H. v časti namietajúcej porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 14 Nc 33/02 z 27. februára 2002 o d m i e t a ako podanú oneskorene.

2. Vo zvyšnej časti sťažnosť o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2003 doručená sťažnosť JUDr. V. H., bytom M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu v Michalovciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ro 450/01 o zaplatenie 12 587,40 Sk s prísl. z titulu nedoplatku na nájomnom za nájom nebytových priestorov a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Nc 33/02 o rozhodovaní o zaujatosti sudcov Okresného súdu v Michalovciach.

Sťažovateľ svojou sťažnosťou namieta „porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote zákonným sudcom a súdom“. Ďalej uvádza, že v predmetnej veci zákonný sudca, ako aj ostatní sudcovia Okresného súdu v Michalovciach voči nemu vzniesli námietku zaujatosti, aj keď im táto vec nebola pridelená na prejednanie a rozhodnutie. Sťažovateľ sa o námietke zaujatosti dozvedel až z uznesenia krajského súdu a nesúhlasí s postúpením veci Okresnému súdu v Rožňave, kde je potrebné cestovať na pojednávania.

Na základe výzvy sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť podaniami doručenými ústavnému súdu 7. mája 2003 a 13. júna 2003. Sťažnosť rozšíril aj voči krajskému súdu a požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu jeho sociálnych pomerov.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Zrušiť uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 14 Nc 33/02 zo dňa: 27. 02. 2002 ako nezákonné, odporujúce Ústave SR.

2. Prikázať Okresnému súdu Michalovce vo veci číslo konania: 1 Ro 450/01 konať bez ďalších prietáhov.

3. Priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie 100 000,- Sk za nečinnosť, za porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, za stratu klienta / podnikateľskej aktivity, ako aj zaviazať súd v Michalovciach nahradiť sťažovateľovi vzniklé trovy konania.“

Ústavný súd vyzval Okresný súd v Rožňave na zaslanie predmetného súdneho spisu. Spis bol doručený ústavnému súdu 6. augusta 2003.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa § 12 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa. Podľa § 12 ods. 3 OSP o prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa vec má prikázať.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nesplnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že účelom základného práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zabezpečiť občanovi, aby ochranu jeho právam poskytol sudca ako predstaviteľ tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať, a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný. Účel práva priznaného podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sa splní, keď o práve občana rozhodne sudca pridelený na výkon funkcie k súdu toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať určitý druh súdnej agendy (II. ÚS 15/96). Právna úprava uvedená v § 12 OSP funkčne súvisí s ústavnou požiadavkou právnej ochrany nestranným súdom (sudcom) a jej predmetom je inštitút procesnej delegácie, teda prikázanie veci inému ako podľa zákona miestne príslušnému súdu. Jej účelom je zabezpečiť nestrannosť a svojím spôsobom tiež nezávislosť sudcu a zároveň plní funkciu procesnej garancie a hospodárnosti konania a rozhodovania. Ak sú vylúčení všetci sudcovia vecne, miestne či funkčne príslušného súdu alebo ak sú vylúčení v rozsahu znemožňujúcom konať a rozhodovať v zákonomnom zložení, musí sa vec prikázať inému súdu (delegácia nutná). Vec možno prikázať len súdu tej istej inštancie (stupňa). Prikázaním nemožno zmeniť vecnú alebo funkčnú príslušnosť. Proti rozhodnutiu o delegácii nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Nc 33/02 z 27. februára 2002.

Zo spisu Okresného súdu v Rožňave sp. zn. 8 C 31/02 vyplýva, že sťažovateľ uznesenie krajského súdu sp. zn. 14 Nc 33/02 z 27. februára 2002 prevzal 23. apríla 2002, sťažnosť teda podal v lehote dlhšej ako predpokladá ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V tejto časti teda ústavný súd sťažnosť odmietol ako podanú oneskorene.

Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu v Michalovciach vo veci vedenej pod sp. zn. 1 Ro 450/01. Zároveň žiadal popri

vyslovení porušenia ústavy aj uloženie povinnosti Okresnému súdu v Michalovciach vo veci konať bez priet'ahov.

Pri skúmaní tejto časti s'ťažnosti ústavný súd zistil, že vo veci od 30. apríla 2002 koná Okresný súd v Rožňave pod sp. zn. 8 C 406/02, a to na základe vyššie citovaného rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 14 Nc 33/02. Okresný súd v Michalovciach v tejto veci teda nekoná a nemôže ani zapríčiniť porušenie základného práva s'ťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Keďže ústava spája vyslovenie príkazu na odstránenie nečinnosti s vyslovením porušenia základného práva, nemohol byť takýto príkaz vyslovený.

Ústavný súd v tejto časti s'ťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

S'ťažovateľ taktiež žiadal o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu svojej insolventnosti.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach (napr. III. ÚS 137/03) rozhodol, že pokiaľ ide o zrejme bezúspešné uplatnenie nároku s'ťažovateľa, je bezpredmetné rozhodovať o jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2003